Koostatud aprillis 2019
Viimati muudetud jaanuaris 2024

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Kanepi ekstraktid ja kannabidiool (CBD)

Sisukord

Kanepi ekstraktid ja kannabidiool (CBD) 1

1. Mis on kanep, THC ja CBD? 2
2. Millist kanepit võib Eestis kasvatada? 2
3. Kas CBD ja kanepi ekstrakte võib toiduna (sh toidulisandina) turustada? 2
4. Miks on CBD ja kanepi ekstraktid keelatud uuendtoidud? 2
5. Kuidas saada luba CBD ja kanepi ekstrakti kasutamiseks toidus? 3
6. Kas CBD ja kanepi ekstraktid on mujal EL liikmesriikides lubatud? 3
7. Millised kanepitooteid võib toiduna turustada? 3
8. Kuidas aru saada, kas kanepiõli on keelatud uuendtoit või mitte? 3
9. Milliseid väiteid võib esitada kanepi kohta? 3
10. Milline on maksimaalne THC sisaldus toidus? 4
11. Milline on maksimaalne CBD sisaldus toidus? 4
12. Kas kanepi ekstrakti ja CBD õli ja teisi CBD sisaldavaid tooteid võib kasutada loomadele mõeldud toodetes (ehk söödana)? 4
13. Kas kanepit võib kasutada toidus lõhna ja maitseainena? 4
14. Kas kanepit ja CBD-d võib kasutada kosmeetikatoodetes? 4
15. Kas CBD-d võib kasutada Eestis e-sigarettides ja nende vedelikes? 4
16. Kas CBD-d sisaldav toode võib kuuluda ravimite hulka? 5
17. Kas CBD-d võib toiduna tellida internetist isiklikuks tarbimiseks? 5
18. Kas Eestis võib kanepi ekstrakte ja CBD-d toota? 5
19. Kust saab veel infot CBD ja kanepi kohta? 5
20. Juhendi muudatused 5

Koostatud aprillis 2019
Viimati muudetud jaanuaris 2024

1. Mis on kanep, THC ja CBD?

Kanep (*Cannabis sativa L.* ehk harilik kanep) on rohttaim, mida kasvatatakse laialdaselt kultuurtaimena. Kanepit kasutatakse mitmel otstarbel, näiteks ehitusmaterjalina, riiete valmistamiseks, kosmeetikatoodetena kui ka toiduna.
Kanepit, mis sisaldab alla 0,2% THC-d nimetatakse ka tööstuslikuks kanepiks.

THC on tetrahüdrokannabinool ehk delta-9-tetrahüdrokannabinool (Δ^9-THC) on kanepis leiduv kannabinoid. THC on peamine psühhotroopse mõjuga aine kanepis, mis võib tekitada sõltuvust. Selle tõttu on THC lisatud ka narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja.

CBD ehk kannabidiool on samuti kanepis leiduv kannabinoid, kuid erinevalt THC-st ei ole CBD psühhotroopse mõjuga. CBD-le omistatakse erinevaid kasulikke, peamiselt meditsiinilisi omadusi, millest paljud ei ole teaduslikku kinnitust saanud.

Kannabinoide (THC-d ja CBD-d) leidub kõige rohkem kanepi õites ja lehtedes. Kanepiseemnetes kannabinoide ei leidu või ainult väga vähesel määral.

2. Millist kanepit võib Eestis kasvatada?

Eestis võib tööstuslikult kasvatada neid kanepi sorte, mille seemnete THC sisaldus on alla 0,2% ning mis on kantud Euroopa Liidu ühtsesse põllukultuuride sordilehte.
Täpsemat infot kanepi kasvatamise kohta saab küsida konsulentidelt (taimekasvatuse valdkond).
Põllumajandusametist saab infot kanepi sertifitseeritud seemne, mahepõllumajandusliku tootmise ning sordikaitse kohta.

3. Kas CBD ja kanepi ekstrakte võib toiduna (sh toidulisandina) turustada?

Ei või, sest nende puhul on tegemist keelatud uuendtoiduga.
Uuendtoidud on need toidud, mida ei ole Euroopa Liidus varem (ehk enne 15.05.1997) toiduna olulisel määral kasutatud. Selleks, et olla kindel, et uued toidud on ohutud inimeste tervisele, tuleb neid eelnevalt hinnata. Ohutuks hinnatud toodetele antakse luba Euroopa Komisjoni poolt. Kõik loa saanud uuendtoidud on leitavad Euroopa Komisjoni rakendusmäärusest 2017/2470.
Kuna CBD ja kanepi ekstrakte ei ole lubatud uuendtoitude nimekirjas, siis ei või neid Euroopa Liidus toiduna turustada.

4. Miks on CBD ja kanepi ekstraktid keelatud uuendtoidud?

CBD ja kanepi ekstraktid on keelatud uuendtoidud, kuna siiani puuduvad dokumenteeritud tõendid selle kohta, et neid oleks EL-s olulisel määral toiduna kasutatud enne 15.05.1997.a.
Uuendtoiduks loetakse nii sünteetilist CBD-d kui ka kanepist saadud ekstrakte, mis sisaldavad CBD-d.
Kanepi ekstraktid on näiteks kanepi õitest ja lehtedest süsihappegaasiga (CO_2-ga) ekstraheeritud õlid.

Infot kanepi ja CBD uuendtoidu staatuse kohta leiab Euroopa Komisjoni uuendtoidu kataloogist.

Kanepi erinevate taimeosade ajaloolist kasutust toidus arutatakse Euroopa Komisjoni uuendtoidu töögrupis. Selle eesmärgiks täpsustada informatsiooni uuendtoidu kataloogis. Seetõttu võib informatsioon uuendtoidu kataloogis veel muutuda.

5. Kuidas saada luba CBD ja kanepi ekstrakti kasutamiseks toidus?

Uuendtoidu loa saamiseks tuleb esitada taotlus Euroopa Komisjonile. Taotlusega tuleb esitada dokumendid, mis tõendavad CBD ja kanepi ekstrakti ohutust. Euroopa Komisjon edastab taotluse Euroopa Toiduohutusametile (EFSA) hindamiseks. Kui EFSA hinnang on positiivne, siis lisab Euroopa Komisjon CBD kanepi ekstrakti lubatud uuendtoitude loetellu.
Taotluste esitamiseks on EFSA välja töötatud järgmised juhendid:

- *EFSA **Administrative guidance on the submission of applications** for authorisation of a novel food*
- *EFSA **Guidance on the preparation and presentation of an application** for authorisation of a novel food*

6. Kas CBD ja kanepi ekstraktid on mujal EL liikmesriikides lubatud?

Ei ole, kuna uuendtoidu määrus on otsekohalduv ehk see kehtib kõigis EL liikmesriikides. Kui CBD tooted on toiduna mujal EL-s müügil, siis on nad turul ebaseaduslikult. Kuna kõiki turule viidavaid tooteid ei ole alati võimalik kontrollida, siis ei saa välistada, et turule jõuavad ka keelatud tooted.

7. Millised kanepitooteid võib toiduna turustada?

Kanepiseemnetest saadud õlisid võib toiduna turustada, kuna kanepiseemneid ja sellest saadud tooteid (nt õlid, jahu) on enne 15.05.1997. a. toiduna EL-s olulisel määral kasutatud.
Kanepilehtede veetõmmis (kui sellega ei kaasne õisikud), mida tarbitakse sellisena või ürditõmmiste osana ei ole samuti uuendtoit ning võib toiduna turustada. Uuendtoidu kataloogis on tehtud vastav sissekanne.
Komisjoni uuendtoidu kataloogis puudub info õite kohta, kuna siiani ei ole leitud piisavalt tõendeid, et neid oleks kasutatud olulisel määral toiduna.

8. Kuidas aru saada, kas kanepiõli on keelatud uuendtoit või mitte?

Kanepiõli on keelatud toit siis kui see sisaldab CBD-d ja/või kanepi ekstrakti, mis omakorda sisaldab CBD-d. Selleks tuleb vaadata toote koostisosade loetelu, mis peab olema välja toodud nii toote müügipakendil kui ka e-poes. Koostisosade nimetused peavad olema täpsete nimetustega ning seega peab nimetus kirjeldama, millisel kujul kanepit/CBD-d on tootes kasutatud.

9. Milliseid väiteid võib esitada kanepi kohta?

Toitumisalaseid väiteid saab esitada kanepis olevate toitainete kohta, kui vastavad tingimused on täidetud.
Tervisealaseid väiteid saab esitada ainult kanepiseemneõli kohta. Kasutada saab praegu nn ootel olevaid väiteid:

- ID nr 4673- *The optimum ratio of Omega-6/ Omega-3 Essential Fatty Acids in Hempseed oil is beneficial for the cardiovascular system and helps control cholesterol and triglyceride levels*
- ID nr 4674- *Optimum ratio of Omega-6/ Omega-3 Essential Fatty Acids in Hempseed oil regulates the metabolic process of glucose in patients with diabetes*
- ID nr 4675- *Optimum ratio of Omega-6/ Omega-3 Essential Fatty Acids in Hempseed Oil supports immune system and efficientizes our body's reaction*
- ID nr 1363- *Hemp Seed promotes a healthy heart & immune system*
- ID nr 702- *Contains perfect balance of Omega 3,6 & 9. Contains 18% Omega 3, 60% Omega 6, 3% GLA and 11% Omega 9. This ratio matches perfectly the requirements of your body. Protects and beautifies the skin from inside and out. Massage oil for dry itchy skin Health oil*

Toidule (sh toidulisanditele) ei või omistada haigusi ravivaid, leevendavaid ega ka ennetavaid omadusi.
Isegi kui CBD/kanepi ekstrakt oleks juba lubatud uuendtoit, siis ei saaks sellele omistada kasulikke omadusi, kuna nende kohta ei ole lubatud tervisealaseid väiteid esitada.

10. Milline on maksimaalne THC sisaldus toidus?

Toidus varem THC piirnormi ei olnud. See kehtestati alles määrusega 2023/915 (saasteainete piirnormid toidus).
THC piirmäärad on kehtestatud kanepiseemneõlile, kanepiseemnetele ja jahvatatud kanepiseemnetele, (osaliselt) rasvatustatud kanepiseemnetele ja muudele kanepiseemnetest töödeldud toodetele, v.a kanepiseemneõli.
Δ-9-tetrahüdrokannabinooli piirnorm nendes toodetes on kehtestatud Δ-9-tetrahüdrokannabinooli ekvivalendina mg/kg kohta.
Piirnormi kohaldatakse Δ-9-tetrahüdrokannabinooli (Δ9-THC) ja Δ-9-tetrahüdrokannabinoolhappe (Δ9-THCA) summa suhtes, mida väljendatakse Δ-9-tetrahüdrokannabinoolina (Δ9-THC).
Piirnormid kehtestati EFSA hinnangu põhjal. ARfD tuleb ilmselt välja EFSA hinnangust, mis eelnes õigusaktile.
Lisaks on Saksamaa riskihindamisasutus (BfR) toonud oma riskihinnangus välja, et THC sisaldus võib kanepitoodetes (eriti lehtedest ja õitest saadud) olla liiga kõrge ja võib seega kujutada ohtu inimese tervisele.

11. Milline on maksimaalne CBD sisaldus toidus?

Kuna CBD on hetkel keelatud uuendtoit, siis ei ole sellele veel maksimaalset piirmäära kehtestatud.
Maksimaalsed kogused ja ka lubatud toidugrupid määratakse siis kui toidule antakse uuendtoidu luba.

12. Kas kanepi ekstrakti ja CBD õli ja teisi CBD sisaldavaid tooteid võib kasutada loomadele mõeldud toodetes (ehk söödana)?

Ei või, sest nende puhul on tegemist keelatud söödalisandiga.
Euroopa Liidus tohib kasutada neid söödalisandeid, millede ohutus on hinnatud ja neile on väljastatud Euroopa Komisjoni poolt luba. Kõik loa saanud söödalisandid on leitavad Euroopa Komisjoni söödalisandite registrist.
Kuna CBD ja kanepi ekstrakte ei ole lubatud söödalisandite registris, siis ei või neid Euroopa Liidus söödana kasutada ja turustada.

13. Kas kanepit võib kasutada toidus lõhna ja maitseainena?

Eestis tohib toidus lõhna- ja maitseainena kasutada vaid kanepiseemnetest saadud tooteid. Lõhna- ja maitseainena ei ole EL-s lubatud kasutada kanepi lehtedest, õitest ega vartest saadud tooteid.
EL-s ei ole liikmesriigid jõudnud ühtsele seisukohale, kas kanepiseemnetest saadud tooteid võib toidus kasutada lõhna- ja maitseainena. Kuni ühtse seisukoha kujunemiseni, tuleb arvestada, et mõnes LR-s (nt Belgia) ei ole lubatud turustada toite, mis sisaldavad kanepiseemnetest saadud lõhna- ja maitseainet.

14. Kas kanepit ja CBD-d võib kasutada kosmeetikatoodetes?

CBD-d ei tohi kosmeetikatoodetes kasutada kui THC sisaldus selles ületab 0,3%. Kosmeetikatoodetes ei saa kasutada kanepi taime ja kanepi lehtede ekstrakti kui need on saadud taimest koos õitsevate või vilja kandvate latvadega. Kanepist koostisosade kasutamise õiguspärasust kosmeetikas saab kontrollida CosIng – kosmeetika koostisosade andmekogust.

Rohkem infot kosmeetikatoodete kohta saab Terviseametist.

15. Kas CBD-d võib kasutada Eestis e-sigarettides ja nende vedelikes?

CBD-d võib kasutada e-sigarettides ja nende vedelikes juhul, kui THC sisaldus on alla 0,2%.
E-sigarettide ja e-vedelike (tubakatoodetega seonduvate toodete) turustamine peab olema kooskõlas tubakaseadusega.

16. Kas CBD-d sisaldav toode võib kuuluda ravimite hulka?

Tooted, mis sisaldavad CBD-d, võivad kuuluda ravimite hulka. Toote määratlemine toimub alati juhtumipõhiselt, võttes arvesse kõiki toote omadusi, sealhulgas koostist, farmakoloogilisi omadusi, kasutamisviisi, kasutamisulatust, tarbijate teadlikkust tootest ja ohte, mis selle kasutamisega võivad kaasneda. Kahtluse korral on soovitatav toode esitada Ravimiametile määratlemiseks.
Täpsemat infot ravimite kohta saab Ravimiametist (vt ka Kanepi ja kannabinoidide meditsiiniline kasutamine).

17. Kas CBD-d võib toiduna tellida internetist isiklikuks tarbimiseks?

Jah. Põllumajandus- ja Toiduamet ei saa piirata toidu (sh toidulisandite) tellimist internetist isiklikuks tarbeks, kuna Toiduseadus ei kohaldu oma tarbeks mõeldud toimingutele.
Maksimaalset kogust isiklikuks tarbimiseks ei ole määratud. Suuremate saadetiste korral võidakse juhtumipõhiselt hinnata, kas kogus on isiklikuks tarbeks või mitte, nt võttes arvesse toodete säilivuskuupäeva ja kui kauaks toodet jätkub vastavalt tarbimisjuhistele.

18. Kas Eestis võib kanepi ekstrakte ja CBD-d toota?

Niikaua kuni CBD on EL-s keelatud uuendtoit, võib CBD-d Eestis toota ainult sellisel juhul, kui toodet/toidu toorainet turustatakse otse kolmandasse riiki, kus selle kasutamine on lubatud.
Lisaks peab Põllumajandus - ja Toiduamet saama kinnituse sihtkohariigi pädevalt asutuselt, et CBD-d on nende riigis lubatud turustada. Siiani ei ole PTA sellist kinnitust saanud (küsitud on USA pädevalt asutuselt).

Kui kanepitaime töötlemise tulemusel tekib jääde, mis sisaldab tetrahüdrokannabinooli (THC), loetakse selline segu psühhotroopseks aineks, mille käitlemiseks on eraldi nõuded. Rohkem infot narkootiliste ja psühhotroopsete ainete käitlemise kohta saab Ravimiametist.
Info Ravimiameti kodulehel: Kas Eestis on CBD ekstraheerimine kanepist lubatud?

19. Kust saab veel infot CBD ja kanepi kohta?

Info CBD ja kanepi kohta saab teiste EL liikmesriikide pädevate asutuste kodulehtedelt:

- Soome
- Belgia
- Austria
- Saksamaa
- Iirimaa
- Taani

20. Juhendi muudatused

Juunis 2020 tehti juhendis järgmised muudatused:

- lisati lõhna- ja maitseainete (punkt 13) ja juhendi muudatuste osa (punkt 20);
- täpsustati kanepi lehtede ja õite seaduslikkust (punkt 7) ja kosmeetikatoodete osa (punkt 14).

Jaanuaris 2024 tehti juhendis järgmised muudatused:

- uuendati lingid veebilehekülgedele;
- lisati kanepilehtede turustamise kohta teave (punkt 7);
- lisati THC kohta piirnorm ja teave (punkt 10);
- täpsustati kosmeetikatoodete nõudeid (punkt 14).